KDE NAJDU POTŘEBNÉ INFORMACE?

Arnika, o.s.:
http://voda.arnika.org

Daphne (Institut aplikované ekologie):
http://www.daphne.cz/projekty/ocrhana-vod

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí:
http://www.calla.cz/piskovny

Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.:
http://ekopolitika.cz/cs/ochrana-pred-povodnemi

Plán povodí Horní Vltavy:
http://www.pvl.cz

Zemědělská vodohospodářská správa:
http://www.zvhs.cz

Vodohospodářský informační portál:
http://voda.gov.cz/portal

Agentura ochrany přírody a krajiny:
http://www.ochranaprirody.cz

Konkrétní otázky k problematice ochrany vody můžete pokládat také našim ekoporadcům na stránkách www.krasec.cz.

Pozvánky na akce nejen v rámci projektového roku „Klima a voda“ najdete zde:
www.krasec.cz/kalendar

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí je jihočeské občanské sdružení, které se zabývá ochranou životního prostředí. Prosazuje trvale udržitelnou energetiku s důrazem na obnovitelné zdroje energie. Účastní se správních řízení a oponuje projektům, které by mohly poškodit jihočeskou přírodu. Zajišťuje přednášky, semináře či výstavy, vydává informační materiály, měsíčník Ďáblík a provozuje databázi obnovitelných zdrojů energie (www.zdrojeenergie.cz). Calla jako člen jihočeské krajské sítě environmentálních center Krasec a Sítě ekologických poraden STEP vede ekoporadenství.

Český nadační fond pro vydru je nevládní nezisková organizace se sídlem v Třeboni, která vznikla v roce 1993. Naše činnost má dnes široký záběr od výzkumné práce přes osvětu, vzdělávání, ekoporadenství, zpracovávání posudků ohledně náhrad škod způsobených vydrou, péči o zraněné živočichy v záchranné stanici až po podporu malých grantových projektů.

Vydala Calla ve spolupráci s Českým nadačním fondem pro vydru v roce 2009 jako aktivitu projektového roku „Klima a voda“. Text: Matouš Šimek, fotografie: archiv ČNF pro vydru, RNDr. Jan Ševčík, grafické řešení: Hana Kadubcová, tisk: Tiskárna PROTISK s.r.o. České Budějovice. Vytištěno na recyklovaném papíře.

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, P.O.BOX 223
Fráni Šrámka 35, 370 04 České Budějovice
Tel.: 387 310 166, E-mail: calla@calla.cz, www.calla.cz

KRASEC o.s., Senovážné náměstí 9 (Dům služeb, 3.patro)
370 01 České Budějovice
Tel.: 773 469 776, E-mail: krasec@krasec.cz, www.krasec.cz

Tento leták byl vytvořen v rámci sítě Krasec za finanční podpory SFŽP, MŽP a Jihočeského kraje.

VODA V KRAJINĚ JIŽNÍCH ČECH

PROJEKT „POD KORUNOU STROMŮ“

JIŽNÍ ČECHY – KRAJ VODY

Voda je nedílnou a důležitou součástí jihočeské krajiny, ať už se jedná o potoky a řeky, četné rybníky se systémem stok, karová, rašelinná nebo fluviální jezera (tůně, mrtvá ramena), nebo přehradní nádrže či jezírka a jezera vzniklá v pískovnách. Mnohé stojaté i tekoucí vody ve zdejší krajině vznikly díky činnosti člověka, který se od nepaměti snažil vodu v regionu spoutat a využít ve svůj prospěch.

Četné přírodní, ale i „umělé“ vody jsou dnes kostrou ekologické stability krajiny. V některých žijí ohrožené druhy organismů, řada z nich funguje jako útočiště pro druhy, které z okolní krajiny mizí. Další jsou předmětem ochrany zvláště chráněných území, často je zároveň třeba respektovat jejich hospodářský, popř. technický účel a hledat kompromis mezi tímto využitím a ochranou jejich přírodovědné hodnoty.

V jižních Čechách je i několik Chráněných oblastí přirozené akumulace vod (CHOPAV), které chrání významné zásobárny kvalitních podzemních vod (např. Třeboňská pánev), nebo povrchových vod (např. Novohradské hory), na něž jsou mnohdy vázané důležité vodárenské nádrže (Římov aj.).

ZÁKLADEM JE DOBRÁ KVALITA VOD

Poloha při hlavní evropské rozvodnici má za následek hustou síť menších vodních toků, které se postupně stékají ve významnější řeky. Ty se svým charakterem značně liší. K Vltavě rychle spějící Otava ostře kontrastuje s líně tekoucí Lužnicí.

20. století přineslo pro mnohé toky dramatické zhoršení kvality vody nebo jejich ekologického stavu. Díky novým i zmodernizovaným čistírnám odpadních vod (ČOV) bylo v posledních 20-ti letech na mnohých tocích dosaženo výrazného zlepšení kvality vody. Místy stále přetrvávají problémy s plošnými zdroji znečištění (intenzivní zemědělství) a menšími obcemi bez ČOV. Tento nedostatek je třeba vyřešit i v rámci splnění povinností vyplývajících z implementované Rámcové směrnice o vodách 2000/60/ES. Přibývají i nové, v čistírnách obtížně odbouratelné škodlivé látky, jako hormonální antikoncepce aj.

REVITALIZACE – DOSUD PROMARNĚNÁ PŘÍLEŽITOST

Snížení biologické hodnoty, schopnosti samočištění a tlumení povodní i such souvisí s nevhodnými úpravami toků provedených ve 20. století. Dnes je přijímán koncept návratu k přírodnějším konturám toků a nutnosti prostoru pro bezpečný rozliv. Kvalitních, komplexních projektů však bylo uskutečněno málo. Z programu MŽP Revitalizace říčních systémů (1992 – 2010) bylo 90% prostředků využito k obnovám a stavbám rybníků, které většinou nepřinesly velké pozitivum z hlediska biodiverzity či retence, kvůli absenci širšího litorálu, vysoké rybí obsádce a držení „na plné vodě“.

Problém v této oblasti spočívá i v protichůdných přístupech Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zemědělství (revitalizace toků a jejich niv x zvyšování kapacity koryt, nové přehrady). V novém Plánu oblasti povodí zpracovaném Povodím Vltavy, závodem Horní Vltava je alespoň výhledově počítáno s novými revitalizacemi, následující příkladu Borové, Polečnice, Včelničky či ramen Lužnice u Frahelže. Připraveny jsou nyní jen 2 akce.

PROBLÉMY MAJÍ ŘEŠENÍ

Samostatnou kapitolou jsou také spory provozovatelů malých vodních elektráren a rybářů, obhospodařujících volné vody (převážně ČRS). Využití vody by nemělo být na úkor života na daném toku (minimální zůstatkový průtok v korytě, migrační bariéry pro ryby a opatření k zamezení jejich vniku k turbíně). Chybí dostatečná, politicky a úředně jasně deklarovaná podpora motivace k šetrnému lučnímu hospodaření zemědělců v říčních nivách, k extenzivnějšímu hospodaření na rybnících (větší druhová diverzita a lepší kvalita vody na odtoku) a k přírodě blízkým způsobům rekultivací dotěžených pískoven (vznik cenných oligo- a mezotrofních stanovišť s mokřady).

K ochraně vod může přispět každý občan vlastním příkladem na svém pozemku, neplýtváním pitnou vodou, jejím vícenásobným využitím, jímáním vody dešťové, používáním šetrnějších pracích, mycích a čistících prostředků. Také připomínkováním územních plánů, plánů povodí, a včasným upozorněním úřadů při zjištěném znečišťování.